

СЕКЦІЯ 1. АДМІНІСТРАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Фармацевтичний ринок України: сучасні тенденції розвитку

Барибіна І. С., здобувач вищої освіти 2 курсу

за освітньо-професійною програмою «Адміністративний менеджмент»

Національного фармацевтичного університету

Зоїдзе Д. Р., к.е.н., доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування Національного фармацевтичного університету

270214@ukr.net

Фармацевтичний ринок України є важливою часткою національного ринку, визначає оборонну та національну безпеку держави, а також є дуже розвиненим та наукоємним комплексом. Продукція фармацевтичного ринку спрямована на зміцнення та збереження здоров'я людей, запобігання і лікування хвороб, подовження тривалості життя та його порятунк [1].

На сьогодні в структурі асортименту ліків на фармацевтичному ринку України іноземні ліки складають більше 70%. Основними імпортерами ліків в Україну є Німеччина, Індія, Франція, Італія, Словенія та Угорщина. Україна практично не має власного виробництва активних фармацевтичних інгредієнтів (АФІ), близько 80% АФІ імпортується з Китаю та Індії [2].

Враховуючи високу імпорتنу залежність вітчизняного фармацевтичного ринку, реальним способом вирішення цієї проблеми є імпортозаміщення. Останнім часом, незважаючи на зниження реальних доходів та значне зростання цін на імпортні ліки, намітилася тенденція до збільшення продажів ліків вітчизняного виробництва. Більше 60% зареєстрованих в Україні лікарських засобів є генериками, і лише 12% – оригінальними.

Серед основних тенденцій на фармацевтичному ринку України – збільшення частки українських підприємств у структурі виробництва генеричних препаратів, їх частка на внутрішньому ринку становить понад 70%, тоді як у США – 12%, в Японії – 30%, у Німеччині – 35%, у Франції – 50%. Крім того, незважаючи на нестабільну соціально-економічну ситуацію в країні, внутрішній фармацевтичний ринок зростає. Середньорічне зростання національного ринку за останні 5 років залишається на рівні 15-20% [2].

Згідно зі статистичними даними, у 2020 р. в Україні промислове виробництво ліків здійснювали 115 підприємств різних форм власності. Слід зазначити, що останнім часом спостерігається тенденція до зменшення кількості виробників фармацевтичних препаратів, що можна пояснити жорсткою конкуренцією та ліцензуванням виробництва відповідно до вимог GMP. До того ж, у 2020 р. в Україні працював 401 фармацевтичний дистриб'ютор, а роздрібною торгівлею ліками займалися 17485 аптек та 4399 аптечних пунктів. Між тим, варто підкреслити той факт, що за останні 15 років в Україні зменшилась кількість оптових складів у 1,4 рази, а аптек – у 1,3 рази [2].

Отже, до сучасних тенденцій вітчизняного фармацевтичного ринку можна віднести: широкий асортимент ліків, розширення та оновлення арсеналу

оригінальних та генеричних препаратів, велику кількість аптек та дистриб'юторів, що беруть участь у ланцюгах поставок, залежність попиту від епідемій та природних катастроф.

Збільшення асортименту ліків на вітчизняному ринку фармацевтичних препаратів в останні роки призвело до зростання проблем, пов'язаних з їхньою якістю. За результатами перевірки Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками було виявлено і вилучено з обігу 578 серій 305 найменувань фальсифікованих ліків, з яких 52% – це вітчизняні ліки, 48% – іноземні ліки. Тобто ліки вітчизняних виробників підробляються частіше. Найбільша кількість фальсифікованих ліків виявлена за показниками «Опис», «Упаковка», «Маркування» (48%) та «Ідентифікація активного фармацевтичного інгредієнта» (31%). До того ж, ліки за рецептом були фальсифіковані частіше, ніж безрецептурні препарати.

Загроза поширення фальсифікованих ліків визначає важливість державного забезпечення якості та безпеки ліків в Україні. Тому роль національної системи державного регулювання та контролю якості лікарських засобів набуває особливого значення.

Між тим, у січні 2020 р. Європейська Комісія опублікувала щорічний звіт про ситуацію із захистом інтелектуальної власності в країнах, що розвиваються [3]. Згідно з цим документом, Україна входить до списку найбільших порушників авторських прав. За даними Єврокомісії, в Україні є законодавчі прогалини в плані захисту прав інтелектуальної власності та виробників оригінальних продуктів, відсутні або неефективні правові механізми для оскарження неправомірної реєстрації торгової марки. Серед галузей, які найбільше постраждали від порушення авторських прав, представники Європейської Комісії назвали насамперед фармацевтичний сектор вітчизняної економіки.

Таким чином, слід зазначити, що сучасний фармацевтичний ринок вимагає від держави новітніх підходів до боротьби з фальсифікацією лікарських засобів та захисту авторських прав. Це передбачає необхідність застосування комплексного підходу, який би об'єднав зусилля вітчизняного державного управління з європейським досвідом у цій сфері.

Використана література:

1. Рахман М. С., Сівакова О. А. Аналіз тенденцій та перспективи розвитку фармацевтичного ринку. *Економіка і суспільство*. 2018. №18. С. 1052–1057. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/145.pdf (дата звернення: 10.10.2021).

2. Eiben H., Hala L., Slipchuk V. The current state of the pharmaceutical market of Ukraine, quality assurance and falsification of medicines. *Pharmacia*. 2021. 68(2). С. 411–419. URL: <https://pharmacia.pensoft.net/article/64723/> (дата звернення: 10.10.2021).

3. Petrenko L., Kyrylenko V., Tereshchenko Y. Pharmaceutical industry's ip problems and perspectives in ukraine. *Економіка та держава*. 2021. № 6. С. 110–117. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4964&i=17> (дата звернення: 10.10.2021).